

TÜRKİYE'DE EĞİTİMİN FİNANSMANI VE EĞİTİM HARCAMALARI BİLGİ YÖNETİM SİSTEMİNE (TEFBİS) İLİŞKİN OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ VE YAŞADIKLARI SORUNLAR*

Ali BALCI*

İnci ÖZTÜRK**

Özet

Yeni kamu işletmeciliği anlayışı gereği Milli Eğitim Bakanlığı internet üzerinde kurduğu sistem ile hiyerarşinin alt basamağında bulunan okul yöneticilerine yetki devri sağlayarak mali konuların kayıt altına alındığı bir sistem ile onlara eylemlerinin hesabını verme sorumluluğunu vermiştir. Bu doğrultuda eğitim- öğretim kurumları için ağ tabanlı bir gelir ve gider yönetim bilgi sisteminin geliştirilmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye’de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sistemini (TEFBİS)’i hayata geçirmiştir. Sistem ile il, ilçe ve okullar düzeyinde okulların kaynak türlerine göre gelir- gider envanterlerinin, öğrenciler için yapılan eğitim harcamalarının saptanması amaçlanmıştır. Bir Ocak 2011 tarihinden beri kullanılan TEFBİS ile ilgili olarak modül kullanıcıları okul yöneticilerinin, çeşitli sorunlarla karşılaştıkları saptanmıştır. Bu araştırma ile, modül kullanıcıları okul yöneticilerinin sisteme bakış ve yaşadıkları sorunları tespit ederek, sistemin aksayan yönlerinin ortaya konulmasına ve sistem ile ilgili sorunların çözülmesine ışık tutulması amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma deseninde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın ihtiyaç duyduğu veriler, Ankara İli Çankaya, Sincan, Gölbaşı ve Yenimahalle ilçeleri ilkokul ve ortaokullarında, sistemin ihdasından beri doğrudan TEFBİS ile sorumlu tutulan okul yöneticileri arasından “çeşitlilik örnekleme” yaklaşımına göre seçilmiş ve gönüllü olarak araştırmaya katılan okul yöneticilerinden “yarı yapılandırılmış görüşme” yoluyla toplanmıştır. Veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: TEFBİS, hesapverebilirlik, eğitim harcamaları

Giriş

1970’li yıllarda önce ekonomik ve teknolojik alanda başlayan, giderek politik-ideolojik ve diğer alanlara yayılan refah devletinin bunalımı ve bu bağlamda ortaya

* Bu çalışma, 20 Haziran- 22 Haziran 2013 tarihlerinde Kahramanmaraş’ta V. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur

** Prof. Dr. Ali Balcı, , Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Yönetimi ABD

*** Arş. Gör. İnci Öztürk, , Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Yönetimi ABD

çıkan kriz, yönetim ve kamu yönetimine ilişkin yaklaşımları da etkilemiştir (Ökmen ve Canan, 2009, 139). 1980’li ve 1990’lı yıllarda egemen olan yeniden yapılanma arayışları ile küreselleşme, özelleştirme ve deregülasyon (serbestleşme) gibi neo-liberal politikalar gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri etkisi altına almıştır. Bu süreç refah devleti uygulaması içinde pazar alanının genişletilmesi sonucunu doğurmuştur. Piyasa ekonomisinin yeniden önem kazanması siyasal ve kurumsal bir dönüşümü beraberinde getirmiştir (Şaylan, 2000, 12). Bu dönüşüm, “yönetişim” kavramının doğmasında önemli bir adım olarak görülebilir.

Yönetişim kavramı 1989 yılında yayımlanan Dünya Bankası Raporuyla ortaya atılmıştır. OECD, bu kavramı 1992 yılında benimsediğini ilan etmiş, 1997 yılında da Birleşmiş Milletler bu kavramı kullanmaya başlamış, son olarak kavram Avrupa Birliği sözlüğüne de girmiştir (Güler, 2003, 4). OECD’ye göre yönetişim, bir ülkenin işlerini yönetmesi için gerekli olan politik, ekonomik ve yönetsel yetki uygulamalarıdır. Kavramsal olarak yönetişim, yöneticilerin genel anlamda kurallar bütünüyle yönetmesi olarak tanımlanabilir. OECD’nin başka bir tanımına göre de yönetişim, yöneticilerin ellerinde yetki buldukları, kural koydukları, bu kurallara uymaya zorladıkları ve kurallar üzerinde değişiklik yaptıkları bir süreçtir. Yönetişim kavramı, bir ülkenin gelişimi için ekonomik ve sosyal kaynaklarının yönetiminde gücün uygulandığı biçimi ele almaktadır (World Bank, 1992,1). Gündoğan’a göre (2007) yönetişimle beraber çoğulcu toplumsal yapının, tekil bir güç merkezinden kaynaklanan karar ve uygulamalarla yönetilemeyeceği; merkezi karar alma ve uygulama yetkisinin bir kısım paydaşlarla paylaşılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yeni yönetim süreçlerine vurgu yapılması, yönetsel eylem ya da işlemin kararlaştırılması ve yürütülmesi, yetki ve sorumluluğun paylaşılması, hesap verme yükümlülüğü ile ilgili konuların gündeme getirilmesiyle tekil güç merkezli yönetim anlayışından uzaklaşılması uygulamalarına gidilmiştir. Esasen yönetişimin mantığı, davranışı kısıtlamak ve kontrol etmek için alternatif kurumsal formlar tarafından kullanılan mekanizmaların sonuçları ve rasyonel tercih ile uğraşan politik ekonomi kavramlarına dayanmaktadır. Zira başarılı çıktıları, etkililiği ve etkinliği sağlamak için kurumların, programların, eylemlerin nasıl en iyi biçimde örgütlenebileceklerini anlamada politik ekonomi mantığının büyük yararları bulunmaktadır. Odak “en iyi sistem performansı”dır (Denhardt ve Denhardt, 2007, 110). Görüldüğü üzere yönetişim kavramıyla paydaş katılımı ile hesap verme yükümlülüğü, yeni kamu yönetimi işletmeciliği içinde devletin politikalarında kendisine yer edinebilmiştir.

Birçok yazar yönetişimin kendisinin otomatik normatif bir çağrışım yapmadığı konusunda (Corkery, 1999, 12) hemfikirdir. İyi yönetişimi oluşturan ilkeler tartışmaya yol açmazlar gibi görünebilmektedir. Örneğin kamu katılımı, ilkesel olarak caziptir; ancak aşırıya kaçılmamalıdır. Zira aşırı kamu katılımı kitlenin politika yapmasıyla sonuçlanabilmekte; yetersiz bilgi ile hesapverebilirlik olmadan bireyler karar alabilmektedir (Plumptre ve Graham, 1999, 11). Görüldüğü gibi iyi yönetişimde kitle katılımını sağlamak adına aşırıya kaçma, sorumluluğun üstlenilmesinde hesapverebilirliğe gölge düşürebilmektedir.

İyi yönetişimin temel ilkelerinden biri de hesapverebilirliktir. Hesapverebilirlik, kendisine sorumluluk verenlere karşı açıklama sunma ve sorumlulukların yerine getirilmesinin hesabını verme zorunluluğudur (Gray ve Jenkins, 1993, 55). Ladd'a göre (1996) ister örgütsel, ister eğitimsel olsun, hesapverebilirlik sistemi, hem liderlerin hem de takipçilerin kişisel sorumluluğu kabul etmelerinde istekli olmalarına dayanmaktadır.

Bazı gelişmekte olan ülkeler, kural tabanlı bürokrasinin desteğinden yoksun kalabilmektedir. Hatta reform zihniyetine sahip liderler de, politika ifadelerini eyleme geçiren mekanizmaların işlevsizleşmesi nedeniyle hedeflerini gerçeğe dönüştürememektedirler. Bu gibi ülkelerde kamu sektörünü daha etkili inşa etmek için ilk adım, bu boşlukları kapatmak olmalıdır. Bu doğrultuda uygulamaya geçirileceğinin garantisini vererek hükümet politikalarının ve yaşamın gereği kuralların güvenilirliğini yeniden inşa etmek gerekir. Bu, katı bütçe limitlerini ayarlamayı, onaylanan diğer politikaları ve bütçeyi yürürlüğe koymayı, kaynakların kullanımını tahmin edilebilir yapmayı, mali kaynakların kullanımı için hesapverebilirliği oluşturmayı ve personel kararlarında politik patronajı engellemeyi içermektedir (World Bank, 1997, 97). Buradan hareketle eğitim hizmetlerinde de kaynakların kullanımının tahmin edilebilir olmasına ve mali kaynakların kullanımında da hesapverebilirliği sağlamaya ihtiyaç olduğu söylenebilir. Hangi okulun ne kadar mali kaynağa ihtiyacı olduğu okulun paydaşlarıncı bilinmeli ve sistem tarafından kontrol edilebilmelidir. Böylelikle hangi okula ne kadar bağış yapılacağı belirlenebilecektir. Tüm vatandaşların kaliteli eğitim hizmeti alabilmelerinin ön koşullarından biri, onların kaynaklara eşit bir biçimde ulaşmalarından geçmektedir. Buldukları çevrenin sosyo-ekonomik düzeyinden dolayı bağış alamayan dolayısıyla kaynak sıkıntısı çeken okullara, bu tür problemleri olmayan okulların bağışlarının bir kısmı tüm öğrencilerin eğitim olanaklarından eşit faydalanabilmesi için aktarılabilmelidir.

Yüksek kaliteye yatırım yapmak için yetersiz mali kaynakların en iyi nasıl paylaşılacağına, öğrenciler için genişletilmiş öğrenme fırsatları ve desteklerinin bütçe kesintilerinden korumasına ilişkin yöneticiler stratejiler geliştirmektedirler (Smith, Roderick ve Degener, 2005, 222). Bu kapsamda Türk Eğitim Sisteminde okul yöneticilerinin okullarına kaynak yaratabilmek adına kermesler düzenlemekte oldukları, Bakanlık yaptırımından dolayı kayıt parası alamayan okul yöneticilerinin, öğrencilerin okullarına kaydı sırasında okul araç-gereci getirmelerini şart koşarak kaynak sağlamaya çalıştıkları herkesin bilgisi içindedir. Ladd'a (1996) göre eğitimde hesapverebilirlik, öncelikle açık hedefler ve standartlar belirlemeden başarılamaz. Anderson'a (2005) göre eğitimde hesapverebilirlikte temel amaç, devlet okullarında saydamlığı artırmak ve kaynakların etkili kullanımını sağlamaktır. Hesapverebilirlik ile okullar, aileler ve toplum arasında saydam, açık, nitelikli ve verilere dayalı bir güven ortamı kurulmaya çalışılmaktadır. Böylelikle okullara toplumun maddî ve manevî desteğinin sağlanmasıyla eğitimin kalitesinin de artacağı umulmaktadır (akt. Balcı, 2011).

Geleneksel tekdüzelik yaklaşımının ters etkisi, çok sayıda bürokratik işlem nedeniyle maliyetlerin artması, sorumluluk alanlarının ve sorumlularının kaybolması ve bunun da kamu yönetimini hantal bir yapıya sokması ve kamu yöneticilerinin bürokratik sistem içinde sıkışmasından başarılı performans gösterememesi gibi sorunları aşmanın yönetsel yaklaşımla mümkün olduğunu ileri süren iktisatçılar, yöneticilere kaynakların kullanılışı ve amaca ulaşma konusunda esneklik tanınması gerektiğini ifade etmektedirler. Bu yaklaşım, ulaşılmak istenen amaçları ortaya koyduktan sonra genel bir bütçenin tahsis edilmesini ve yöneticilerin bütçenin nereye, nasıl harcanacağı konusunda serbest bırakarak sonuçtan sorumlu tutulmasını öngörmektedir. Böylelikle bir taraftan yöneticilere yetkiler devredilip esneklik olanağı sağlanırken diğer yandan hesap verme sorumluluğu güçlendirilmeye çalışılmaktadır (Yılmaz, 2001, 92- 93). Yönetici konumuna gelenlerin kendi aile bütçeleri gibi, çalıştıkları örgütün bütçesini yönetmede daha duyarlı, daha tutumlu olmaları beklenmektedir. Bunun için eğitim yöneticileri de, bütçe yönetimi konusunda yeterli kazanmak zorundadır (Karakütük, 2012, 306).

Dünyada eğitime kaynak sağlamada genel olarak iki yaklaşımın olduğu gözlenmektedir. Bunlardan biri, eğitimin gelirlerinin, kamu bütçesinden sağlanması yaklaşımı, diğeri de eğitimde parasal kaynakların, yararlanan öğrenci ve ailelerden sağlanması yaklaşımıdır. İkinci yaklaşım eğitim hizmetinin serbest piyasa aracılığıyla sunumunu öngörmektedir. Bu iki zıt ucu temsil eden bu yaklaşımlara, “karma finansman” olarak adlandırılan bir üçüncüsünü de eklemek mümkündür. Takdir edilir ki ikinci, yani serbest piyasacı yaklaşım, ağırlıklı olarak kamuca sunulan eğitimin özelleştirilmesinin yolunu açmaktadır. Karma yaklaşımın ise, kamu finansmanından özel finansmana geçişte ara süreç olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında temel eğitimin, tüm çağ nüfusuna kamuca sunulması gereken temel bir eğitim hakkı olduğu belirtilmekle birlikte, uygulamada katkı payı ya da okullarda toplanan diğer gelirler yoluyla özel finansmanın yolu açılmaktadır. Bu gelirlerin miktarının oldukça ciddi boyutlara ulaşmasından dolayı Milli Eğitim Bakanlığı, bu gelirleri TEFBİS ile kayıt altına alma çabası içine girmiştir (Kurul, 2012, 179).

Türkiye’de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sistemi (TEFBİS) Projesi

“Yeni kamu işletmeciliği” anlayışı gereği Milli Eğitim Bakanlığı internet üzerinde kurduğu sistem ile hiyerarşinin alt basamağında bulunan okul yöneticilerine yetki devri sağlayarak mali konuların kayıt altına alındığı bir sistem ile onlara eylemlerinin hesabını verme yükümlülüğü getirmiştir. Bu doğrultuda eğitim- öğretim kurumları için ağ tabanlı bir gelir ve gider yönetim bilgi sisteminin geliştirilmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) adına 31/12/2006 ile 01/01/2009 tarihleri arasında “Türkiye’de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sistemi Projesi (TEFBİS)” yürütülmüştür (). MEB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının (SGB) 31/12/2010 tarih ve 7729 sayılı resmî yazısıyla, MEB’e bağlı okulların tüm gelir ve harcamalarının kayıt altına alındığı sistem olan TEFBİS Projesi,

TÜBİTAK Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projeleri Destekleme Programı çerçevesinde hayata geçirilmiştir. Projenin öngördüğü sistemin temel amacı, Türkiye’de eğitime yapılan aynı ve nakdî desteklerin belirlenmesi ve doğru yönlendirme ile ihtiyaç duyulan bölgelerde kullanılmasıdır ().

MEB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının 31/12/2010 tarih ve 7729 sayılı resmî yazısına göre bu proje ile; il, ilçe ve okullar düzeyinde okulların kaynak türlerine göre gelir ve gider envanterleri, öğrenciye yapılan eğitim harcamaları, gerçek ve güncel verilerle elektronik ortamda, iller, ilçeler ve okullar bazında belirlenerek eğitime sağlanan kaynakların etkin ve verimli kullanılması, optimum yatırımlara dönüştürülmesi ve eğitimde fırsat ile olanak eşitliğinin sağlanması hedeflenmiştir. Bu kapsamda Bakanlık merkez, il, ilçe ve okul yöneticilerinin kullanabilecekleri açık, şeffaf ve hesap verilebilir bir yönetim bilgi sistemi oluşturulmak istenmiştir. Adı geçen resmî yazıda;

Bakanlığa bağlı tüm eğitim kurumlarının 1 Ocak 2011 tarihinden itibaren yapılan tüm iş ve işlemlere ait verileri adresinden TEFBİS Projesinde yer alan “Okul Aile Birliği Modülü”, “Döner Sermaye İşletmeleri Modülü”, “Pansiyon Bütçeli İşletmeler Modülü”, “Okul Öncesi Eğitimi Modülü”, “Okullar Modülü”, “Millî Eğitim Müdürlükleri Modülü” ve “Özel Okullar Modülü”ne her türlü gelir- gider (harcama) aynı ve nakdî bağışlar ile diğer verileri sisteme gireceklerdir.

ifadesine yer verilmiştir.

TEFBİS Modülleri ile hedeflenenler aşağıda verilmiştir (MEB, 2009; 17/11/2011 tarih ve 7594 sayılı MEB SGB resmî yazısı):

1. Bakanlık tarafından tahsis edilen yıllık bütçe, çeşitli kaynaklardan elde edilen nakdî ve aynı yardımlar ve döner sermaye gelirleri, çeşitli ulusal ve uluslararası fonlar ile sağlanan gelirlerin kayıt altına alınması, izlenmesi ve raporlanması,
2. Kayıt altına alınan kaynakların daha etkin ve verimli bir biçimde yönetilmesi yoluyla eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması,
3. Açık, şeffaf ve hesapverebilir bir gelir ve gider bilgi sistemi oluşturulması,
4. Kurulacak şeffaf süreçler sayesinde gönüllü vatandaş ve kurumların daha fazla bağış yapmalarının desteklenmesi,
5. Ulusal (TÜİK gibi) ve uluslararası kuruluşlara (UNESCO, OECD ve EUROSTAT gibi) eğitim finansmanına ilişkin verilerin zamanında, güncel ve hızlı bir biçimde sağlanması,
6. Araştırmacılar için güncel ve analiz edilebilir eğitim harcamalarına ilişkin verilerin üretilmesi,

7. Öğrenci başına yapılan harcamaların belirlenmesi,
8. İdarenin denetim işlevini gerçekleştirebilmesi için kamu kurumları arasında bilgi paylaşımına dayalı, e-devlet amaçları doğrultusunda bir sistemin oluşturulması.

TEFBİS Projesini hayata geçirmek için ihtiyaçlar doğrultusunda konuyla ilgili tüm paydaşları kapsayacak ayrıntılı bir mevcut durum ve ihtiyaç analizi, süreç ve sistem tasarımı (idarî, malî ve hukukî süreçler ve bilişim süreçleri) ile sürecin ve bu süreci destekleyen internet tabanlı yazılım altyapısı geliştirilmiş, uygulama ve yaygınlaştırma faaliyetleri gerçekleştirilmiş ve sistem ile süreç eğitimleri verilmiştir (MEB, 2009).

Ayrıca TEFBİS kapsamında internet tabanlı olarak oluşturulan yazılım programını okul yöneticilerinin daha kolay kullanabilmeleri amacıyla modüllere ilişkin kullanıcı kılavuzları hazırlanmıştır. Adı geçen kılavuzlarda, eğitim finansmanı ve eğitime yönelik harcama yapan kurum ve birimler için gerekli kayıt ararimleri, kaydedilen bilgilerin görüntülenmesi ve bu kayıtların basılı olarak alınmasını sağlayan sistem modülleri ve nasıl kullanılacağı anlatılmıştır (MEB, 2009).

MEB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının 31/12/2010 tarih ve 7729 sayılı resmî yazısına göre, TEFBİS veri girişleri görevi, okul müdürünün sorumluluğunda okul aile birliğinden sorumlu okul müdür yardımcısına verilmiştir.

MEB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının 17/11/2011 tarih ve 7594 sayılı resmî yazısından anlaşıldığı üzere TEFBİS’e kantin, halı saha, otopark ve diğer işletilebilir alan ile bağış gibi okul aile birliklerinin tüm gelirlerinin, fatura, fiş veya tutanak karşılığı okul aile birliklerinin tüm harcamalarının, okulların döner sermaye gelirlerinin, okul öncesi birimlerinin her türlü gelir ve giderlerinin veri girişleri yapılmaktadır.

Sürecin işleyişine bakıldığında önce bağışlar Okul Aile Birliği tarafından velilere duyurulmaktadır. Veliler, okul adına herhangi bir bankada açılmış hesap numarasına ücretlerini yatırmaktadır. Alınan harcama kararları, noter tasdikli karar defterine yazılmaktadır. Okul Aile Birliği Yönetmeliği ile belirlenmiş özel yetkili kişiler tarafından para çekilmekte ve görevli komisyonlar aracılığıyla harcamalar yapılmaktadır. Yapılan harcamalar, noter tasdikli işletme defterine kaydedilmektedir. Bu defterler ve tüm doküman belirli aralıklarla denetmenler tarafından teftiş edilmektedir. Ayrıca okulun gelir ve giderleri Sayıştay tarafından interaktif bir biçimde sürekli denetime tabi olan TEFBİS’e girilmektedir (www.egitimbersen.org.tr)

Yukarıda belirtildiği üzere TEFBİS’te; Okul Aile Birliği Modülü, Döner Sermaye İşletmeleri Modülü, Pansiyon Bütçeli İşletmeler Modülü, Okul Öncesi Eğitimi Modülü, Okullar Modülü, Millî Eğitim Müdürlükleri Modülü ve Özel Okullar Modülü olmak üzere yedi modül bulunmaktadır (MEB, 2009). Bu modüller ve bu modüllerde yapılan iş ve işlemler aşağıda açıklanmıştır (www.lapseki.meb.gov.tr):

TEFBİS'e Giriş ve Okullar Modülü

TEFBİS'e giriş yapıldığında, kullanıcının yetkili olduğu ilk açılış modülü olan Okullar Modülünün ana sayfasına yönlendirme yapılmaktadır. Okullar Modülüne, kuruma ait "Kurum Kullanıcı Adı ve Şifresi" ile giriş yapılabilmektedir. Bu modülden okul bilgileri girişi, banka hesap bilgileri girişi, kullanıcı atama, listede var olan cari bilgileri güncelleme ya da silme ya da ilgili listeye yeni kaynak tipi ekleme, fatura işlemleri, okulun yurtiçi ve yurt dışı projeler kapsamında elde ettiği kaynakları, personel gider ve ödemeleri, kırtasiye ve büro malzemesi alımları, temizlik malzemesi alımı, enerji alımı ve demirbaş alımı vb. gibi gider işlemleri, hatalı kayıtları düzeltme işlemleri, listeleme işlemleri, raporlama işlemleri yapılmaktadır.

Okul Öncesi Birimleri Modülü

Okul Öncesi Birimleri Modülü, okul öncesi birimlerinin gelir ve gider kayıtlarının gerçekleştirildiği modüldür. Bu modülden listede var olan cari bilgileri güncelleme ya da silme ya da ilgili listeye yeni kaynak tipi ekleme işlemleri yapılmaktadır. Okul öncesi, ana sınıfı ve anaokullarında öğrencilerin temel bakım ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için alınan öz bakım ücreti ve banka faiz geliri kaynaklarından gelir elde ederler. Dolayısıyla sistemde "Öz bakım ücreti" ve "Diğer Gelirler" olmak üzere iki ana tipte gelir kaydı yapılır. Personel gider ve ödemeleri, kırtasiye ve büro malzemesi alımları, temizlik malzemesi alımı, enerji alımı ve demirbaş alımı vb. gibi gider işlemleri, hatalı kayıtları düzeltme işlemleri, listeleme işlemleri, raporlama işlemleri yapılmaktadır.

Okul Aile Birlikleri Modülü

Okul Aile Birliği Modülü, okulların okul aile birliklerinin gelir ve gider kayıtlarını gerçekleştirdikleri modüldür. Okul Aile Birlikleri Modülünde bulunan gelir işlemleri aynı ve nakdî bağışlar ve yardımlar, işletilebilir alan gelirleri, kira geliri, etkinlik organizasyon gelirleri, faiz gelirleri ve aktarım gelirlerinden oluşmaktadır. Ayrıca bu modülden hızlı bağış işlemleri, personel gider ve ödemeleri, kırtasiye ve büro malzemesi alımları, enerji alımı, dayanıklı tüketim malzemeleri ve demirbaş alımları, yiyecek ve içecek alımları, mal ve malzeme alımları, hizmet alımları, genel giderler, bakım- onarım giderleri, öğrenci- hane halkı ve diğer yardımlar, kurumlara yapılan aktarım ve ödemeler, uluslararası fon giderleri gibi gider işlemleri, hatalı işlemleri düzeltme amacıyla gelir- gider düzenleme işlemleri, listeleme işlemleri, raporlama işlemleri, gelir ve gidere ait tahmini bütçe girişi, listede var olan cari bilgileri güncelleme ve silme ile listeye yeni kaynak tipi ekleme işlemleri, biten bir yıldan sonraki yıla devreden bakiye işlemleri yapılmaktadır.

Döner Sermaye İşletmeleri Modülü

Bu modül, döner sermaye işletmelerinin gelir ve gider kayıtlarının gerçekleştirildiği modüldür. Bu modülde listede var olan cari bilgileri güncelleme ve silme

ile ilgili listeye yeni kaynak tipi ekleme işlemleri, gelir- gider işlemleri, hatalı girişleri düzeltmek için düzenleme işlemleri ile listeleme işlemleri yapılmaktadır.

Millî Eğitim Müdürlükleri Modülü

Bu modül, Millî Eğitim Müdürlüklerinin gelir ve gider kayıtlarının, il/ilçe Millî Eğitim Müdürlüklerine bağlı okulların veri giriş düzenlemelerinin, okulların pay aktarımlarının takibinin ve gelir- gider kayıtlarının, okul/kurum kullanıcılarının şifre ve kullanıcı atama ile yetkilendirme işlemlerinin yapıldığı modüldür. Bu modülde gelir işlemleri, okul aile birliği aktarım geliri işlemleri, pay aktarımı, bağış aktarımı, genel giderler, kırtasiye ve büro malzemesi alımları, bakım- onarım giderleri, enerji alımı, personel gider ve ödemeleri, mal ve malzeme alımları, hizmet alımları, yiyecek- içecek alımları, öğrenci- hane halkı ve diğer yardımlar gibi gider işlemleri yapılmaktadır. Ayrıca bu modülden okul aile birliği tahmini bütçe onay işlemleri yapılmaktadır. Hatalı işlemleri düzeltme amacıyla gelir- gider düzenleme işlemleri, aktarım gelir- gider düzenleme işlemleri, okul işlemleri düzenleme işlemleri, biten bir yıldan sonraki yıla devreden bakiye işlemleri, listeleme ve raporlama işlemleri, var olan cari bilgileri güncelleme, silme ve ilgili listeye yeni kaynak tipi ekleme işlemleri yapılmaktadır.

Eğitim Yöneticilerinin TEFBİS İle İlgili Karşılaştığı Sorunlar

TEFBİS’le ilgili sorunları saptamaya dönük ampirik bir araştırmaya rastlanamamasına karşın internet sitelerine yansımış TEFBİS’le ilgili okullarda yaşanan bazı sıkıntılar saptanmıştır. Bu sıkıntılardan birisi de bir internet sitesinin 16/02/2013 tarihli haberine göre okul aile birlikleri üzerinde denetim hariç hiçbir yetkisi kalmayan okul yöneticilerinin, TEFBİS veri girişini bir angarya olarak algılamaları, verilen süre dolmasına rağmen TEFBİS’e sağlıklı veri girişi yapamamalarıdır (www.ikgmmeb.com). Diğer bilgi yönetim sistemlerinde olduğu gibi TEFBİS’in de eğitimde hayata geçirilen karşılıksız çalıştırma () ve angarya niteliğinde olduğu (.tr, www.egitimis.org.tr); ders dışı zamanlarda da yoğun bir mesai gerektirdiği; eğitimin piyasa ilişkileri içine çekilmesine neden olduğu eleştirileri yapılmıştır (www.egitim-sen.org.tr). Bir diğer olumsuzluk ise başka bir internet sitesinin 28/06/2011 tarihinde yaptığı bir haberde dile getirilmiştir. Haberde, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığının milyonlarca öğrenci velisine TEFBİS’in tamamlandığına ilişkin mektup gönderdiği, mektuba “Hane Halkı Eğitim Harcamaları Anketi” eklendiği ve anket sonuçlarının TEFBİS’e girişlerinin öğretmenler tarafından yapılacağına mektupta yazdığı ifade edilmiştir. Haberde, Bakanlığın, eğitim- öğretim faaliyetleriyle doğrudan ilgili olmayan anket sonuçlarının otomasyona girişlerini öğretmene yaptırma hak ve yetkisine sahip olmadığı ve angarya dayatmasını durdurması gerektiği belirtilmiştir (.tr, www.egitimis.org.tr). 13/08/2011 tarihinde aynı internet sitesinde, velilerin yanıtlamaları istenilen “Hane Halkı Eğitim Harcamaları Anketi”nin bastırılarak velilere dağıtılmasının okulların zaten kısıtlı olan bütçelerini zorladığına, öğrencilerin LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı) telaşına kapılarak okulların kapanacağı hafta, okula

gelmemelerinden dolayı tüm öğrencilere ulaşamadığına, okullar kapanmadan bir an önce yanıtlanması istenen anketlerin öğrencilere doldurtulmasıyla sağlıklı bilgi toplanamadığına, okul yöneticiliğinin “dilencilik ve evrak memurluğu” haline getirildiğine yer verilmiştir (.). Hane Halkı Eğitim Harcamaları Anketi 2013 yılından itibaren uygulanmamıştır. Eğitim- Bir- Sen’in 27/10/2011 tarihli haberinde, Bakanlık tarafından geliştirilen çok sayıda projenin uygulanmasında öğretmenlerin ve yöneticilerin veri memuru, anketör, strateji uzmanı gibi çalıştırılmasının, onların asıl görevlerini yapmalarına engel olduğu; geliştirilen bazı yararlı projelerin ise uygulayıcısının yönetici ve öğretmenler olmaması gerektiği; bu projelerin takibinin okullarda oluşturulacak ayrı birimlerce yapılması gerektiği belirtilmiştir (www.egitimbirsen.org.tr)

TEFBİS ile ilgili olarak dile getirilen diğer bir sıkıntı ise 09/02/2012 tarih ve 28199 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Okul Aile Birliği Yönetmeliği ile birlikte okul yöneticilerinin okul aile birliği yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesine rağmen, gelir ve giderini okul aile birliğinin takip ettiği bir sistemin sorumluluğunun okul yöneticilerine yıkılmasıdır. Bu, ilgili yönetmeliğin 23. maddesinde “Okul idaresi, okul- aile birliklerinin gelir ve gider kayıtları ile diğer malî işlemlerini Bakanlıkça kurulan merkezî bilgi sistemine (TEFBİS) kaydeder.” olarak ifade edilmiştir. İlgili yönetmeliğin 18. maddesinde “Tüm harcamalar, birlik yönetim kurulunun kararı ile yapılır.” ifadesi yer almaktadır. Aynı yönetmeliğin 12. maddesinde “Yönetim kurulu sadece anne veya baba olan veliler ile istemeleri halinde okul yaptırarak Bakanlığa bağışta bulunan hayırseverler arasından seçilen beş üyeden oluşur.” ifadesine yer verilmiştir. İlgili yönetmeliğin 27. maddesinde ise okul müdürünün sorumluluğuna yer verilmiştir. Bu maddeye göre okul müdürü “Birliğin yaptığı iş ve işlemlerin ilgili mevzuata uygunluğunu denetlemek”ten sorumludur. Özetleyecek olursak okul yöneticileri harcama yetkisine sahip olmayıp okul- aile birliklerinin gelir- gider kayıtları ile malî işlemlerini TEFBİS’e kaydetmekten, okul müdürü de ayrıca birliğin iş ve işlemlerinin ilgili mevzuata uygun olup olmadığını denetlemekten sorumludur.

Bunlarla ilişkili olarak bir internet sitesinin 19/02/2012 tarihli yazısında, Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin değiştirilmesindeki asıl mantığın okul yönetiminin parasal konulardaki sorumluluğunu ortadan kaldırmak olduğuna dikkat çekilmiş; yönetim kurulunda olmayan, gelir- giderlerin sorumluluğu üzerinde olmayan okul yöneticileri ve sadece denetimle sorumlu olan okul müdürünün TEFBİS kayıtlarından sorumlu tutulmasının yanlış ve düzeltilmesi gereken bir durum olduğunun altı çizilmiştir (www.kamudanhaber.com).

Başka bir sorun ise okul aidatı olarak toplanan bağışlarla ilgili kamuoyunda oluşturulmaya çalışılan yanlış anlaşılmalardır. Eğitim Bir- Sen’in 14/11/2012 tarihli haberinde devletin okullara bir bütçe ayırmadığı, MEB’in yönetmeliği gereği okulların velilerden bağış alarak ya da benzeri yollarla okullara para girişi sağlayarak kendi ihtiyacını gidermeye çalıştığı belirtilmiştir. Aidat ve bağışı okul yönetiminin toplamadığı; bağışı MEB’in kendi yayınladığı yönetmeliklerle belirlenen ve her okulda kurulması zorunlu olan okul aile birliklerinin topladığı ifade edilmiştir (www.egit-

imbirsens.org.tr). Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin “Birliğin Görev ve Yetkileri” başlığının 6. Maddesinin d fıkrasında “Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak, bu hizmetlere ilişkin sosyal güvenlik primi, vergi ve benzeri ödemelerin yapılmasını sağlamak”, f fıkrasında “Okula yapılan aynı ve nakdi bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak, sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek, şartlı bağışları amacına uygun olarak kullanmak” ve g fıkrasında ise “kantin ve benzeri yerleri işletmek veya işletmek” ifadeleri yer almaktadır. İlgili haberde yukarıda sayılan bütün işlemlerin kanuna tabii standart işlem olduğu, bağış ve aidatların kanun dışı olduğu gösterilmeye çalışılarak, popülist bir yaklaşımla okul yöneticilerinin köşeye sıkıştırılmaya çalışıldığı, okul müdürlerini keyfi olarak para topluyorlarmış gibi lanse etmekten vazgeçilmesi gerektiği, bütün bu işlemlerin yöneticiler üzerinde ağır bir yük olduğu ifade edilmiştir (www.egitimbirsens.org.tr).

Diğer yandan 18/10/2012 tarih ve 28445 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2013 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı Eki’nin eğitim bölümünde, eğitim kesimi için yedi öncelik alınacağı belirtilmiştir. Bu öncelikler arasında “Eğitimde kalite, rekabet ve verimliliği artırmaya yönelik olarak okulları merkeze alan bir idarî yapılanma ve bütçe sistemine geçilecektir.” önceliği dikkat çekmektedir. Bu önceliğe ait 209. Tedbir’de “Türkiye’de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sisteminin (TEFBİS) etkin şekilde kullanımı sağlanacaktır.” ifadesine yer verilmiştir. 2013 yılı Aralık ayı sonuna kadar, önceden performans göstergeleri belirlenmiş bir sistemle okullara performans yönetim sistemi kurulması öngörülmüştür (). Buradan hareketle TEFBİS’in, okul bütçelerinin e-denetimini sağlaması için tasarlandığı ve eğitimin kalitesinin artırılması amacıyla okulların hizmet standartlarının belirlenerek Performans Yönetim Sistemine geçileceği anlaşılmaktadır.

Özmen ve Yalçın (2011), TEFBİS ile şeffaflığın tam sağlanabileceği takdirde, okulların buldukları mevkiinin sosyal ve ekonomik gelişim düzeyine göre, çevre ve ailelerce desteklenebileceğini, dolayısıyla fakir bölgedeki okulların, gereğince desteklenmediği haklı eleştirilerine de yanıt verilebileceğini; bağışlara soğuk bakılan genelde düşük sosyo-ekonomik bölgelerde bulunan okullara daha fazla finans desteği sağlanabileceğini ifade etmiştir.

Okullar ve İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından TEFBİS, iki yılı aşkın bir süredir kullanılmaktadır. Bu süre TEFBİS sisteminin değerlendirilmesine de yeterli bir süre olarak görülebilir. Bu bağlamda TEFBİS kullanıcıları okul yöneticilerinin TEFBİS sistemine ilişkin görüşlerinin ve sisteme ilişkin yaşadıkları sorunların ortaya konulmasının, TEFBİS’in geliştirilmesine katkı getirebileceği düşünülerek bu araştırma planlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Ankara ili Çankaya, Sincan, Gölbaşı ve Yenimahalle ilçeleri okul yöneticilerinin TEFBİS sistemine ilişkin görüşleri ile yaşadıkları sorunların tespit edilmesidir. Bu amaç çerçevesinde şu sorulara yanıt aranmıştır:

Okul yöneticileri TEFBİS'i,

1. Nasıl öğrenmişlerdir?
2. Bütün halinde nasıl değerlendirmektedirler?
3. İşlevsellik açısından nasıl değerlendirmektedirler?
4. Görşellik açısından nasıl değerlendirmektedirler?
5. İçerik açısından nasıl değerlendirmektedirler?
6. Okul yöneticileri, TEFBİS'in Bağış Sorgulama kısmını nasıl değerlendirmektedirler?
7. Okul yöneticilerinin, TEFBİS'e ilişkin yaşadıkları başlıca sorunlar nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Kamuda görev yapan okul yöneticilerinin TEFBİS'e bakışlarını ve sistemin uygulamasında karşılaştıkları sorunları ortaya koyan bu araştırmada nitel tarama deseni/ modeli kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda derine gidilerek yüzeyin altındaki ortaya çıkarmak esastır (Kuş, 2009, 78). Araştırmada nitel araştırma desenlerinden de "olgubilim" deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir biçimde anlaşılmayan olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, 72). Bu yaklaşıma göre davranış dış, objektif ve fiziksel olarak betimlenen gerçeklikten çok, deneyim fenomeni tarafından kararlaştırılmaktadır (Balcı, 2011, 30).

Çalışma Grubu

Araştırmada, belirlenen amaçların gerektirdiği veriler, 2013 Eğitim- öğretim yılı Ankara İli Çankaya, Sincan, Gölbaşı ve Yenimahalle ilçeleri sınırları içinde kamuda görev yapan 10 okul yöneticisinden görüşme formu ile toplanmıştır. Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden "maksimum çeşitlilik örnekleme" tekniği seçilmiştir. Maksimum örnekleme yaklaşımı, hedef evrenin çeşitli kesimlerinin; örneğin, yaş, kıdem, mesleki deneyim gibi çalışma grubunda yansıtılmasını öngören bir yaklaşımdır. Çalışma grubunun oluşturulmasında bu çeşitlilik yansıtılmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede TEFBİS modülü kullanılmaya başlamadan önce ve kullanılmaya başladıktan sonra okul yöneticiliğine atananlar araştırmaya dâhil

edilmiştir. Farklı kıdemlerden okul yöneticileri örnekleme dâhil edilmiştir. Çankaya İlçesi okulları yöneticilerinden görüşme yapılan 6 okul müdür yardımcısının kıdemleri 2- 14 yıl arasında değişmektedir. Sincan İlçesi okulları yöneticilerinden 2 müdür yardımcısı ile görüşülmüştür. Müdür yardımcılarının kıdemleri 2 yıl ve 6 yıldır. Gölbaşı İlçesi okulları yöneticilerinden 1 müdür yardımcısı ile görüşülmüştür. Müdür yardımcısının kıdemi 3 yıldır. Son olarak Yenimahalle İlçesi okul yöneticilerinden 1 müdür yardımcısı ile görüşülmüştür. Müdür yardımcısının kıdemi 5 yıldır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış “TEFBİS’e İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri ve Yaşadıkları Sorunlar” adlı görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme Formu taslağı, TEFBİS modülleri ile ilgili mevzuat, TEFBİS hakkındaki makale ve benzeri yayınların taranması sonucunda geliştirilmiştir. Taslak Form, TEFBİS modülü kullanıcıları iki okul yöneticisinin görüşüne sunulmuş, bu doğrultuda forma son hali verilmiştir. Kaynak okul yöneticileriyle (n= 10 okul yöneticisi) bireysel görüşme yapılmıştır. Görüşmeler, sözü edilen okul yöneticilerinden alınan izinle okul yöneticilerinin ses kaydı yapılarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama aracı ile toplanan veriler “ içerik analizi”ne tabi tutulmuştur. İçerik analizi, araştırmacı tarafından tanımlanmış araştırma sorusu açısından önem arz eden anlam içerikleri üzerinde odaklaşan bir arama ve tarama stratejisidir ve amacı metin içeriklerinin ortak yönlerini ortaya koymaktır (Früh, 2001’den akt. Gökçe, 2006,17- 18). Araştırma kapsamında ses kayıtları metne dökülmüş, veriler kodlanmış, temalar bulunmuştur. TEFBİS’i bir bütün olarak değerlendirme, TEFBİS’in işlevselliği, TEFBİS’in görselliği, TEFBİS’in içeriği, TEFBİS’in başlı sorgulama kısmına ilişkin verilerin analizi sonucu kodlar çıkarılmış; bu kodlar olumlu ve olumsuz olarak kategorilendirilerek tablolaştırılmıştır. Benzer şekilde TEFBİS’in öğrenilmesi, TEFBİS’e ilişkin yaşanan sorunlara ilişkin verilerden kodlar çıkarılarak tablolaştırılmıştır. Bazı okul yöneticilerinin aynı soruya birden fazla görüş belirttiği görülmüştür. Veri analizinin geçerlik çalışması olarak toplanan veriler kaynak okul yöneticilerinin doğrulamasına sunulmuş; metinde yer yer konuya ilişkin kaynak kişilerin doğrudan alıntılarına başvurulmuştur. Veri analizinin güvenilirliği için de araştırmacıların iki ayrı zamanda (bir aylık bir zaman aralığında) yaptıkları kodlama ve temaların karşılaştırılması tekniği (Gökçe, 2006) uygulanmıştır. Kodlama kontrolü sadece tanımsal açıklığa yardımcı olmaz, ayrıca iyi bir güvenilirlik kontrolüdür. Yaklaşık % 80’e yakın görüş birliği aranmaktadır. Görüş birliği, kodlama şemasının büyüklüğüne ve çeşitliliğine bağlıdır. Araştırmacı, yeni ve paylaşılmayan içgörüler ışığında kodların anlamlarının kendine özgünlüğünden dolayı tikanma gösterebilir. Kodlar yorumlandıkça, bir araştırmacı dışında başka araştırmacılar da kodları taradıkça, kodlar esnekleşecektir (Miles ve Huberman, 1994, 64). Miles ve Huberman’ın güvenilirlik formülüne göre bağımsız gözlemciler arası güvenilirlik %

70,2 bulunmuştur. Bu oran, birbirinden bağımsız iki araştırmacının bir aylık zaman aralığında, oluşturdukları kodların karşılaştırılması sonucu elde edilmiştir. Bu karşılaştırma, iki araştırmacının görüş birliğine vardığı kodların sayısının, iki araştırmacının görüş birliğine vardığı kodların sayısının ve görüş ayrılığı yaşadıkları kodların sayısının toplamına bölünüp 100 ile çarpılmasıyla bulunmuştur

Formül şöyle belirtilebilir:

$$GAU = \frac{GBk.}{(GBk.+GAK.)}$$

GAU= Gözlemciler arası uyum,

GBk.= Görüş birliğine varılan kodların sayısı

GAK.= Görüş birliğine varılmayan kodların sayısı

Bulgular

Araştırmanın bulguları, amaç soruları başlıkları altında sunulmuştur.

TEFBİS'i Bir Bütün Olarak Değerlendirme

Okul yöneticilerin bir bütün olarak TEFBİS sistemine ilişkin görüşleri Çizelge 1'de özetlenmiştir.

Çizelge 1. Okul yöneticilerinin TEFBİS'i bir bütün olarak değerlendirmelerine ilişkin görüşleri

	Kodlar	Frekans (n)
Olumlu	Denetimi/bilginin kontrolünü kolaylaştırmaktadır.	6
	Hesapverebilirliği /şeffaflığı sağlamaktadır.	2
	Kırtasiyeciliği önlemektedir.	2
	Bilgiye erişimi hızlandırmaktadır.	2
	Okul bütçesini denkleştirememe sorununu ortadan kaldırmaktadır.	1
Olumsuz	Müdür yardımcılarının Okul Aile Birliği üyesi olmamalarına rağmen müdür yardımcıları, sistemde gelir- gider işlemlerini yapmakla görevlidirler.	6
	Veri girişleri zaman almaktadır.	2

Çizelge 1'e göre okul yöneticilerinin çoğu, TEFBİS'i bir bütün olarak olumlu değerlendirmektedir (n=13). Olumlu görüşler arasında frekansı en fazla olan görüş TEFBİS'in denetimi sağladığına ve bilginin kontrolünü kolaylaştırdığına ilişkindir (n=6). Olumsuz görüşler arasında frekansı en fazla olan görüş müdür yardımcılarının Okul Aile Birliği üyesi olmamalarına rağmen onların TEFBİS'te gelir- gider işlemlerini yapmakla görevli olmalarına ilişkindir (n=6).

Okul yöneticilerinin olumlu ve olumsuz görüşlerine ilişkin birer örnek aşağıda verilmiştir:

Olumlu görüş: Okullardaki harcamaların, okullardaki ekonomik girdi çıktıların kontrolü için gerekli. (MY5)

Olumsuz görüş: Bu yıl Okul Aile Birliği Yönetmeliğinde yapılan değişiklikten sonra kimin girmesi gerektiğinde sıkıntı var. Nasıl? Yönetmelik diyor ki Okul Aile Birliği Başkanı olur ve bütün işleri o yürütür. Okul müdürü sadece denetler. Bunu Okul Aile Birliği Başkanlığının girmesi gerekiyor normalde Tefbis’e. Öyle bir sorumluluğu vermek de veli olduğu için biraz istemiyorlar işin açığı. Burada şöyle bir tezatlık oluyor. Okul Aile Birliği Başkanı gelir- gideri defterini tutuyor, yapıyor, ediyor fakat sisteme giren müdür yardımcısı. Bu ciddi bir sorun. Sistemde adı çıkan kim? Müdür yardımcısı ama o sadece bilgileri giriyor. İşin sorumlusu kim? Okul Aile Birliği Başkanı. Hesapverebilirlik ona aitken evrak üzerinden, bilgisayar üzerinde hesapverebilirlik bende. Bu çok ciddi bir sıkıntı. Şimdi hangisi hesap verecek? Yönetmeliğe göre ben vermeyeceğim ama ben girmişim. Orada imza kısmında benim adım çıkıyor. Düzenli yapmadığı zaman da velinin yaptırımı yok. Bu ciddi bir sıkıntı (MY3).

TEFBİS'in İşlevselliği

Okul yöneticilerinin TEFBİS'in ne denli işlevsel olduğuna ilişkin görüşleri Çizelge 2'de özetlenmiştir.

Çizelge 2. Okul yöneticilerinin TEFBİS'i işlevsellik açısından değerlendirmelerine ilişkin görüşleri

	Kodlar	Frekans (n)
Olumlu	Okul Aile Birliği ve Okul Öncesi Eğitim gelir- giderlerinin ayrı işlenmesi nedeniyle ayrı modüller kullanılmaktadır.	3
	Sistem iş ve işlemlerde hızlıdır. (ör. rapor alabilmede, bilgiye ulaşabilmede vb.)	2
	Sistemde Okul Aile Birliğine yetki verilebilmektedir.	1
	Sistem, Mernis sistemine entegredir.	1
	Hatalarda geçmişe dönük silme işlemi yapılabilmektedir.	1
Olumsuz	Sistem bazı iş ve işlemler yapılırken hata vermektedir. (ör. Direkt rapor çıktısı alamama, rapor sayfasını Word'e yapııştırarak alabilme, Gelir- gider listesini Excel'e aktarırken sistemin hata vermesi vb.)	3
	Sisteme girilmiş olan yanlış bilgiyi düzeltirken bürokratik aşamalardan geçilmektedir.	3
	Sistem yavaş çalışmaktadır.	3
	Sistem karmaşıktır.	2
	Bazı harcamaların var olan kalemlerden hangisine koyulacağı bilinmemektedir.	2
	Zaman alıcı iş ve işlemleri yapmak zorunda kalınmaktadır (ör. Giderlerin KDV'sini hesaplamak, gelirlerin net karını girmek yerine brüt karı girip hazine, il, ilçe aktarım paylarını hesaplamak) .	2
	Belli bir süreden sonra geriye dönük işlem yapılamamaktadır.	1
	Bilgisayar okuryazarı olmayanlar kolay kullanamamaktadır.	1
	Sistem, bankacılık sistemine entegre değildir.	1
	Sisteme her bir bağışın tek tek girilmesi zaman almaktadır.	1
	Bazı şirket isimlerini sistemde bulmada güçlük yaşanmaktadır.	1
	Sistem, bazı harcama kalemlerine ayrıntı yazacak biçimde tasarlanmamıştır.	1
	Bazı kimlik numaralarına ait öğrenci bilgilerini ekrana getirmekte zorluk yaşanmaktadır.	1
	Geçmişe dönük harcamalar sistemde görülmemektedir.	1
	Raporlama sistemi kullanışsızdır.	1

Çizelge 2'ye bakıldığında okul yöneticilerinin çoğu TEFBİS'i işlevsellik açısından olumsuz olarak değerlendirmektedir (n=24). Olumsuz görüşler arasında frekansı en fazla olan görüşler, sistemin bazı iş ve işlemler yapılırken hata vermesine (n=3),

sisteme girilmiş olan yanlış bilgiyi düzeltirken bürokratik aşamalardan geçilmesine (n=3) ve sistemin yılsonlarında yavaş çalışmasına (n=3) ilişkindir. Olumlu görüşler arasında frekansı en fazla olan görüş ise farklı okul türlerini barındıran eğitim kurumlarının gelir- giderlerinin ayrı işlenmesi nedeniyle ayrı modüller kullanılmasıdır (n=3).

Okul yöneticilerinin olumlu ve olumsuz görüşlerine örnekler aşağıda verilmiştir:

Olumlu görüş: *Okul öncesi ve okul aile birliği olarak da ayrılması çok mantıklı çünkü bunların işletme defterleri de ayrı tutulduğu için burada da hesabın ayrı tutulması iyi olmuş. (MY10)*

Olumsuz görüş: *Gelir ve gider tüm liste dediğim zaman o listeyi alırken yani bunu Excel’e aktarmada filan bazı hatalar görüyorum. Örneğin Excel’e aktarırken bazı verilerin okunmaz olduğunu, bir karışıklık olduğunu görüyorum. (MY4)*

Olumsuz görüş: *İlçe milli eğitime yazıyorsun. İlçe milli eğitim, il milli eğitime yazıyor, sonra bekliyorsun aylar, yıllar.. Belki bu unutuluyor falan derken çok basit bir işlem. Atıyorum noktayı virgül yapacaksın veya sıfırı bir yapacaksın, onu yapmak için aylarca bekliyorsun. (MY3)*

Olumsuz görüş: *TEFBİS ile ilgili girişlerde senenin sonunda çok sıkıntı yaşıyoruz. Aralık ayında mesela. Aralık ayındaki girişlerde sürekli sistemden atıyor. Sistem çok yoğun oluyor. (MY1)*

TEFBİS’in Görselliği

Okul yöneticilerinin TEFBİS’in görselliği hakkındaki görüşleri Çizelge 3’te özetlenmiştir.

Çizelge 3. Okul yöneticilerinin TEFBİS’i görsellik açısından değerlendirmelerine ilişkin görüşleri

	Kodlar	Frekans (n)
Olumlu	Tasarımıyla ilgili bir sorun olmaması	1
	İyi olması	1
Olumsuz	Renksiz olması	2
	Parasal konuları içerdiği için sıkıcı/iç karartıcı olması	2
	Tüm modüllerin aynı renk olmasının karışıklığa neden olması	1
	Sembol, şekil yerine açıklama yığını olması	1
	İlgi çekici olmaması	1
	Yazı karakterlerinin küçük olması	1

Çizelge 3'e bakıldığında okul yöneticilerinin çoğu, TEFBİS'i görsellik açısından olumsuz olarak değerlendirmektedir (n=8). Olumsuz görüşler arasında frekansı en fazla olan görüşler, sistemin renksiz olmasına (n=2) ve parasal konuları içerdiği için sıkıcı/iç karartıcı olmasına (n=2) ilişkindir. Öte yandan TEFBİS'in tasarımıyla ilgili bir sorun olmaması (n=1) ve tasarımının iyi olması (n=1) olumlu görüşlerdir.

Okul yöneticilerinin olumsuz görüşlerine ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir:

Olumsuz görüş: Renk ve düzen olarak biraz daha görsel olabilir diye düşünüyorum. Genelde canlı renkler pek yok gibi. Daha dikkat çekici, daha ilgi çekici e-okuldaki gibi bir dizayn olabilir. (MY8)

Olumsuz görüş: Parasal işler bana her zaman siyah olarak gelir. İç karartıcı olarak gelir. (MY7)

TEFBİS'in İçeriği

Okul yöneticilerinin TEFBİS'in içeriği hakkındaki görüşleri özet olarak Çizelge 4'te özetlenmiştir.

Çizelge 4. Okul yöneticilerinin TEFBİS'i içerik açısından değerlendirmelerine ilişkin görüşleri

	Kodlar	Frekans (n)
Olumlu	İhtiyacı karşılamaktadır.	4
	İçerik ayrıntılı tasarlanmıştır.	3
Olumsuz	İçerik aşırı ayrıntılıdır.	1
	Bazı harcamaların sistemde karşılığı bulunmamaktadır.	1

Çizelge 4'e göre okul yöneticilerinin çoğu, TEFBİS'i içerik açısından olumlu olarak değerlendirmektedir (n=7). Olumlu görüşler arasında frekansı en fazla olan görüş, TEFBİS'in ihtiyacı karşıladığına (n=4) ilişkindir. Öte yandan içeriğin aşırı ayrıntılı olması (n=1) ve bazı harcamaların sistemde karşılığının bulunmaması (n=1) olumsuz görüşlerdir.

Okul yöneticilerinin olumlu görüşlerine ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir:

Olumlu görüş: Gelir işlemlerinin altında bize başlıklar, yardımlar, işletilebilir alan gelirleri, kira gelirleri, etkinlik ve organizasyon gelirleri, faiz gelirleri, aktarım gelirleri gibi kalemler altında gelirler verilmiş zaten. Bizim de bunu zaten okula gelir altında yapabileceğimiz bunlar var en fazla. Bunlar doğru olarak tespit edilmiş ve ihtiyacımızı karşılıyor. (MY2)

Olumlu görüş: Genel hatları itibariyle bulunan modüller okul müdürlerini işlerini görüyor. (MY8)

TEFBİS’in Öğrenilmesi

Okul yöneticilerinin TEFBİS’i nasıl öğrendiklerine ilişkin görüşleri Çizelge 5’te özetlenmiştir.

Çizelge 5. Okul yöneticilerini TEFBİS’i nasıl öğrendiklerine ilişkin görüşleri

Kodlar	Frekans (n)
Diğer müdür yardımcısının rehberliğinde	4
Seminere katılarak	4
Deneme- yanılma	4
Sistem ile ilgili dokümanları okuyarak	2
e-öğrenme modülünü kullanarak	1

Çizelge 5’e bakıldığında okul yöneticilerinin çoğu, TEFBİS’i diğer okul müdür yardımcısının rehberliğinde (n=4) ve seminere katılarak (n=4) öğrenmiştir.

Okul yöneticilerinin TEFBİS’i nasıl öğrendiklerine ilişkin görüşlere örnek-lere aşağıda verilmiştir:

Daha önceki müdür yardımcımız TEFBİS kursuna gitmişti. O gösterdi. (MY1)

İlçe milli eğitim müdürlüğünün görevliler tarafından TEFBİS ile ilgili bir seminer düzenlenmişti 2 gün. Ona katıldık, sertifikada aldık vs. oradan öğrendik. (MY6)

TEFBİS’in Bağış Sorgulama Kısmı

Okul yöneticilerinin TEFBİS’n bağış sorgulama kısmına ilişkin görüşleri Çizelge 6’da topluca verilmiştir.

Çizelge 6. Okul yöneticilerinin TEFBİS’in Bağış Sorgulama kısmını nasıl değerlendiklerine ilişkin görüşleri

	Kodlar	Frekans (n)
Olumlu	Hesapverebilirliği / şeffaflığı sağlamaktadır.	5
	Velinin yaptığı bağışları görmesini sağlamaktadır.	4
	Velinin okulu desteklemesini sağlamaktadır.	1
Olumsuz	Veliler “Bağış Sorgulama” ile ilgili değiller.	2
	Veliler makbuz almakta diretmektedirler.	1
	Veliler makbuzu yeterli görmektedirler.	1

Çizelge 6’ya göre okul yöneticilerinin çoğu, velilerin giriş yaptıkları Bağış Sorgulama kısmını olumlu olarak değerlendirmektedir (n=10). Olumlu görüşler arasında en fazla frekansa sahip olan görüş, Bağış Sorgulama kısmının, hesapverebilirliği / şeffaflığı sağladığına (n=5) ilişkindir. Olumsuz görüşler arasında en fazla

frekansa sahip olan görüş ise velilerin Bağış Sorgulama ile ilgili olmadıklarına (n=2) ilişkindir.

Okul yöneticilerinin olumlu ve olumsuz görüşlerine ilişkin birer örnek aşağıda verilmiştir:

Olumlu görüş: Tıpkı maliyedeki bir memur gibi ya da başka alanlardaki çalışanlar gibi yaptığımız işin şeffaf olmasını, hizmet görenlerin bilmesi açısından olumlu karşılıyorum. Zaten normalde TEFBİS modülüne göre, okul aile birliği yönetmeliğine göre her üç ayda bir gelir ve giderlerin, icmal-lerin velilerin görebileceği bir yerde olması gerekiyor, artı velilere mektup olarak gönderilmesi gerekiyor. (MY7)

Olumsuz görüş: Biz millet olarak çok hesap sorar tarz bir yapımız yok. Okul aile birliği toplantılarında görüyoruz, gelir-gider açıklanıyor. Bu nedir diye soran yok. Bir an evvel bitsin diye millet şey yapıyor. Onun için ben hiç zannetmiyorum hiçbir okul tarafından kullanıldığını. Kimse de sormaz ama ortalıkta bir şey dolaşırsa “yok efendim müdür para yedi, şu para yiyor.” O zaman bir bakmışsın o hiçbir şey sormayanlar o güne kadar oraya gelmeyenler ellerinde dilekçelerle gelir, giderler. Onun için onun kullanıldığını düşünmüyorum hiçbir yerde. (MY9)

TEFBİS’e İlişkin Yaşanan Sorunlar

Okul yöneticilerinin TEFBİS’e ilişkin yaşadıkları başlıca sorunlar Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7. Okul yöneticilerinin TEFBİS’e ilişkin sorun olarak adlandırdıkları görüşler

Kodlar	Frekans (n)
Bakanlığın eğitim finansmanı politikasından kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır.	4
Okul Aile Birliği üyelerinin olumsuz davranış ve tutumları bulunmaktadır (bilgi eksikliği, katılım göstermeme)	3
İlkokul ve ortaokulun birlikte olduğu eğitim kurumlarında iki ayrı modülde işlem yapmanın zorluğu bulunmaktadır.	1
Mali konularla ilgili olarak düzenli hizmet içi eğitim düzenlenmemektedir.	1
Yeni yaklaşımlar okulların bir ticari işletme olarak algılanmasına neden olmaktadır.	1
Okul dönüşümünde bütçelerin aktarılmasından kaynaklı sıkıntılar yaşanmıştır.	1

Çizelge 7’ye göre okul yöneticilerinin TEFBİS’e ilişkin gördükleri sorunların başında Bakanlığın eğitim finansmanından kaynaklanan sorunlar (n=4) ve Okul Aile Birliği üyelerinin olumsuz davranış ve tutumlarının yarattığı sorunlar (n=3) gelmektedir.

Okul yöneticilerinin TEFBİS’i ilişkin yaşadıkları sorunlara verilen örnekler şunlardır:

Ben isterdim ki TEFBİS’te gelir kalemi olarak tek bir gelir kalemi olsun: Milli Eğitimden aktarılan bütçe. Onun dışında veliden şu kadar gelir, şu kadar bağış gibi gelirler olmasını istemezdim o modülün içerisinde. Zaten anayasamızın 42. maddesinde temel eğitimin parasız ve zorunlu olduğu yazar. (MY7)

Birçok okulda okul aile birliğinin üyelerinin bulunması dahi zor olabiliyor.. Veli profilinden kaynaklanabiliyor okula olan bakış açısından, bilgisizlikten.. Ayda bir kere veya iki-üç ayda bir okula uğrayan bir okul aile birliği o okulun ne gibi bir eksiğinin olduğunu tahmin etmesi zor olur.. Bazı okullar var ki okul aile birliğini dahi toplayıp genel kurulunu dahi yapmakta güçlük çekiyor. (MY10)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Günümüz dünyasında bilgisayara dayalı bilgi sistemleri içinde “finansal izleme planlama” ve “öğrenci kayıtları”, en yaygın olarak kullanılanların başında gelmektedir (Bisaso, Kereteletswe, Selwood, ve Visscher, , 2008, 666). Türk Eğitim Sisteminde de TEFBİS, İLSİS, e-okul gibi sıklıkla kullanılan Milli Eğitim Bakanlığının tüm okullarında kullanılan bir yönetim bilgi sistemidir. Bu çalışma, okul yöneticilerinin TEFBİS’i nasıl öğrendikleri, bir bütün halinde nasıl gördükleri, ayrıca da işlevsellik, görsellik, içerik açısından nasıl değerlendirdikleri, TEFBİS’in bağış sorgulama kısmını nasıl buldukları ve TEFBİS’e ilişkin yaşadıkları sorunları tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın temel sonuçlarına göre;

Okul yöneticileri TEFBİS’i, denetim mekanizması olarak görmekte ve TEFBİS’in bilginin kontrolünü yani okulun gelir- giderinin kontrolünü sağladığını düşünmektedirler. Diğer yandan okul yöneticileri, müdür yardımcılarının okul aile birliği üyesi olmamalarına rağmen, sistemde gelir- gider işlemlerini yapmakla görevli olmalarını olumlu karşılamamaktadırlar. Bu araştırma bulgusunu, bir internet haber sitesinde 19/02/2012 tarihinde yer alan; gelir- giderlerin sorumluluğu üzerinde olmayan okul yöneticileri ve sadece denetimle sorumlu olan okul müdürünün TEFBİS kayıtlarından sorumlu tutulmasının yanlış ve düzeltilmesi gereken bir durum

olduğu görüşü desteklemektedir (). Bu kapsamda okul yöneticilerinin TEFBİS'i bir angarya, bir yük olarak gördükleri; zaman alıcı buldukları saptanmıştır. Eğitim-Sen'in ve Eğitim- İş'in internet sitesinde de yer alan; TEFBİS'in ders dışı zamanlarda yoğun mesai gerektirdiğine, maddi karşılıksız bir çalıştırma, angarya olduğuna ilişkin söylem, araştırma bulgusunu desteklemektedir (.org.tr, www.egitimis.org.tr).

Okul yöneticileri TEFBİS'te rapor çıktısı alamamakta, bunun için kendilerince bazı yol ve yöntemler geliştirmektedirler. Raporlamak istedikleri sayfayı Word'e yapııştırıp çıktısını almak, bu yollardan birisidir.

Okul yöneticileri, TEFBİS'e girdikleri yanlış bilgiyi düzeltmenin uzun zaman aldığını çünkü hata düzeltilirken bürokratik aşamalardan geçildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca okul yöneticileri sistemin özellikle yıl sonunda yavaş çalıştığını bildirmişlerdir. Benzeri güçlükleri yabancı ülke eğitimcilerinin de yaşadığı anlaşılmaktadır. Visscher, Fung ve Wild (1999) tüm kamu ilköğretim ve ortaöğretim okullarını, Hong Kong Eğitim Departmanına bağlayan Okul Yönetimi Sistemi (School Administration and Management System- SAMS) ile ilgili olarak okul yöneticilerinin, artan veri kaydı ve/veya etkisiz veri işleme süreçlerinden dolayı SAMS'ın getirdiği iş yükü ve stresten şikâyetçi oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Okullarda kullanılmakta olan yönetim bilgi sistemlerinden e-okul'da da sistem kaynaklı teknik hatalar yaşandığı bulunmuştur (Demirli, Demirkol ve Varol, 2011, 40).

Okul yöneticileri, TEFBİS'i, görsellik açısından renksiz bulmakta; ayrıca parasal konuları sıkıcı olarak algılamaktadırlar. Okul yöneticileri, TEFBİS'in içeriğinin, ihtiyaçlarını karşıladığı görüşündedirler.

Okul yöneticileri, TEFBİS'i kullanmayı, öncelikle diğer müdür yardımcılarından, sonra da il milli eğitim müdürlüklerinin TEFBİS ile ilgili düzenlediği seminerlere katılarak öğrenmişlerdir.

Okul yöneticileri, okullarında hesapverebilirliğin sağladığını velilere göstermek amacıyla bağış sorgulamanın velilerce kullanılmasını önemli bulmakta; ancak velilerin bağış sorgulama ile pek ilgilenmediklerini düşünmektedirler.

Okul yöneticileri, Bakanlığın eğitim finansmanı politikasından kaynaklanan sorunlar olduğu görüşündedirler. Bu çerçevede okul yöneticileri, bağış toplanmasının yasak olduğunu, fakat okulun bağışlardan başka gelirlerinin olmadığını, giderlerinin çok çeşitli ve kayıt altına alınması gereken giderler olduğunu ifade etmişlerdir. Okul yöneticileri bu bağlamda, Anayasanın 42. maddesine göre temel eğitimin parasız ve zorunlu olduğunu belirterek tek bir gelir kalemi olmasını, onun da Bakanlıktan okullara aktarılan bütçe olması gerektiğini belirtmişlerdir. Okul yöneticileri TEFBİS ile ilgili önemli bir sorun olarak okul aile birliği üyelerinin okulun gelir- gider iş ve işlemleriyle ilgilenmedikleri ve velilerin okul aile birliğine katılımında isteksiz olduklarını dile getirmişlerdir.

Bu sonuçlar araştırmanın önerilerini de işaret eder niteliktedir. Belki de en gerekli öneri, araştırma sonuçlarına göre TEFBİS’in yeniden düzenlenmesidir. Bu bağlamda okul yöneticilerinin TEFBİS’i öğrenmelerinin, sistemli hizmet içi programlarla sağlanması, Bakanlığın TEFBİS uygulamalarını zorlaştıran finansman politikalarının yeniden düzenlenmesi, bağış sorgulama sisteminin önemine ve kullanımına velilerin katılımının özendirilmesi girişimlerinde bulunulması diğer öneriler olarak yer alabilir. Önemli bir öneri de TEFBİS sisteminin daha sağlıklı değerlendirilmesi ve geliştirilmesine veri üretmek üzere benzeri araştırmaların TEFBİS paydaşlarının kapsandığı daha geniş bir katılımı araştırılmasıdır.

Kaynakça

- Balcı, A. (2011). *Etkili Okul: Okul Geliştirme Kuram Uygulama ve Araştırma*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Balcı, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bisaso, R., Kereteletswe, O., Selwood, I. ve Visscher, A. (2008). The Use of Information Technology for Educational Management in Uganda and Botswana. *International Journal of Educational Development*, 28 (2008), 656- 668.
- Corkery, J. (1999). *Introductory Report*. In Governance: Concepts and Applications. (Ed. J. Corkery). With IAS Working Group, International Institute for Administrative Studies, Brussels.
- Demirli, C., Demirkol, M. ve Varol, F. (16- 18 Mayıs 2011). *E- Okul Veli Bilgilendirme Sistemine İlişkin Veli Görüşleri*. 6th International Advanced Technologies Symposium’da (IATS11) sunuldu, Elazığ.
- Denhardt, J. V. ve Denhardt, R. B. (2007). *The New Public Service: Serving, Not Steering*. (Expanded Edition). New York: M. E. Sharpe Inc.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi Kuramsal ve Pratik Bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Güler, B. A. (3 Mart 2003). *Devlette Reform*. TMMOB Mimarlar Odasında sunuldu, Ankara.
- Gündoğan, E. (2007). *Katılımcı Demokrasi Bağlamında Yönetişim ve Bağcılar Belediyesi Örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gray, A. ve Jenkins, B. (1993). Codes of the Accountability in the New Public Sector. *Account Audit Account J*. 6 (3), 52- 67
- Ladd, H. (1996). *Holding Schools Accountable: Performance- Based Reform in Education*. Washington DC: The Brookings Institution.
- Karakütük, K. (2012). *Eğitim Planlaması*. Ankara: Elhan Kitap Yayın Dağıtım.
- Kurul, N. (2012). *Eğitim Finansmanı*. (2. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kuş, E. (2009). *Nicel- Nitel Araştırma Teknikleri: Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri Nicel mi? Nitel mi?* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook: Qualitative Data Analysis*. (2nd Edition). USA: Sage Publications Inc.
- MEB. (2009). *Türkiye’de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sistemi Okullar Modülü Kullanıcı Kılavuzu*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.

◆ Ali Balcı / İnci Öztürk

- Ökmen, M. ve Canan, K. (2009). Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Türk Kamu Yönetimi. *Yönetim ve Ekonomi*. 16 (1), 139- 171.
- Özmen, F. ve Yalçın, H. (2011). Devlet İlköğretim Okullarının Malî Açından Desteklenmesinde Velileri Bağış Yapmaktan Uzak Tutan Nedenler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 21 (1), 57- 76.
- Plumptre, T. ve Graham, J. (1999). *Governance and Good Governance: International and Aboriginal Perspectives*. Institute on Governance. Web: tarihinde alınmıştır.
- Smith, B., Roderick, M. ve Degener, S. C. (2005). *Extended Learning Time and Student Accountability: Assessing Outcomes and Options for Elementary and Middle Grades*. Educational Administration Quarterly. 41 (2), 195- 236.
- Şaylan, G. (2000). Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*. 33 (2), 1-22.
- The World Bank. (2000). *Reforming Public Institutions and Strengthening Governance*. Washington DC: Public Sector Group Poverty Reduction and Economic Management (PREM) Network.
- Visscher, A. J., Fung, A. C. W. ve Wild, P. (1999). The Evaluation of the Large Scale Implementation of a Computer- Assisted Management Information System in Hong Kong Schools. *Studies in Educational Evaluation*, 25 (1999), 11- 31.
- World Bank. (1992). *Governance and Development*. Washington DC: The World Bank.
- World Bank. (1997). *The State In a Changing World*. New York: Oxford University Press (Published for the World Bank).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (8. Basım). Ankara: Seçkin Kitabevi.
- Yılmaz, O. (2001). *Kamu Yönetimi Reformu: Genel Eğilimler ve Ülke Deneyimleri*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Hukuki Tedbirler ve Kurumsal Düzenlemeler Dairesi Başkanlığı.
- 31/12/2010 tarih ve 7729 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının TEFBİS konulu resmî yazısı.
- 17/11/2011 tarih ve 7594 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının TEFBİS konulu resmî yazısı.
- 17/12/2012 tarih ve 223281 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının TEFBİS konulu resmî yazısı.
- 18/10/2012 tarih ve 28445 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 04/10/2012 tarih ve 2012/3839 sayılı 2013 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı Eki.
- <http://kontrol.bumko.gov.tr/TR,2136/strateji-gelistirme-birim-yoneticileri-toplantisi-i-dig-.html> adresinden 08.04.2013 tarihinde alınmıştır.
- <http://lapseki.meb.gov.tr/www/tefbis-sifreliyetkiler-ve-dokumanlar/icerik/22> adresinden 08.04.2013 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.ikgmmeb.com/gundem/idarecilerin-kabusu-tefbis-h487.html> adresinden 08.04.2013 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.kamudanhaber.com/sendika/egitim-is/tefbis-ogretmenlerin-gorevi-degildir-h24337.html> adresinden 08.04.2013 tarihinde alınmıştır.

- <http://www.kamudanhaber.com/sendika/egitimbir-sen/tefbis-anketi-ya-da-israfin-diger-adi-h25827.html> adresinden 11.04.2013 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.kamudanhaber.com/meb/okul-yoneticilerinin-tefbis-sorunu-h78738.html> adresinden 11.04.2013 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.memurlar.net/haber/299045/> adresinden 19/04/2013 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing/gg/governance.asp> adresinden 20/04/2013 tarihinde alınmıştır.
- <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/MENAEXT/EXTMNAREG-TOPGOVERNANCE/0,,contentMDK:20513159~pagePK:34004173~piPK:34003707~theSitePK:497024,00.html> adresinden 21/04/2013 tarihinde alınmıştır.
- <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=7236> adresinden 21/04/2013 tarihinde alınmıştır.
- http://www.egitimsen.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=18819&sube=57#.UqSEyif4IzQ adresinden 08/12/2013 tarihinde alınmıştır.
- http://www.egitimsen.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=17744&sube=13#.UqSHEyf4IzQ adresinden 08/12/2013 tarihinde alınmıştır.
- http://www.egitimsen.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=164#.UqSJCf4IzQ adresinden 08/12/2013 tarihinde alınmıştır.
- http://www.egitimbirsen.org.tr/yazdir/sube_haber_yazdir.php?id=3977 adresinden 08/12/2013 tarihinde alınmıştır.
- http://www.egitimbirsen.org.tr/yazdir/sube_haber_yazdir.php?id=3236 adresinden 08/12/2013 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.egitimis.org.tr/haber-arsiv/etm-emekler-baskilara-boyun-emeyecek#.UqSaSsf4IzQ> adresinden 08/12/2013 tarihinde alınmıştır.
- <http://www.egitimis.org.tr/haber-arsiv/meb-retmen-kle-olarak-grme-hastaliindan-derhal-kurtulmalidir#.UqSaRCf4IzQ> adresinden 08/12/2013 tarihinde alınmıştır.

VIEWS AND THE PROBLEMS OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON INFORMATION MANAGEMENT SYSTEM OF EDUCATION FINANCING AND EDUCATION EXPENSES IN TURKEY (TEFBIS)*

Ali BALCI*

İnci ÖZTÜRK**

Abstract

According to new public management understanding, Ministry of National Education (MONE) gives accountability of their activities in a system which keeps the financial subjects to school administrators who are at the lowest step of hierarchy by providing authority delegation in a system established on internet. Accordingly, with the purpose of developing a net based income and cost management information system for educational institutions, MONE activates Information Management System of Education Financing and Education Expenses in Turkey (TEFBIS). It is aimed by this system to determine income-cost inventories according to the source types at the level of province, township and schools, and the education expenses for the students. It is determined that there are certain problems related to TEFBIS which is used since 01/01/2011 faced by school administrators as module users. It is aimed with this study to determine the problems and views of module users' school administrators, the defective points of system and lighten the solving of the problems in the system. The research is carried out in qualitative research design. The required data for the research are gathered according to "diversity sampling" approach among the school administrators who are responsible directly from TEFBIS since the constitutive of system in the primary and secondary schools in townships of Çankaya, Sincan, Gölbaşı and Yenimahalle in Ankara province, and data collected through "semi-structured interview" from the school managers who joined the research voluntarily. Data analysed by content analysis. It is inferred from the analysis that school administrators accept TEFBIS as an audition mechanism, they think that TEFBIS provides the control of information, the correction of the wrong data they enter into TEFBIS takes long time than they think as a result of bureaucratic processes, and they think that there are problems arising from the education financing policy of MONE. Moreover, it is inferred that content of TEFBIS provides the needs of school managers; the members of Parent Teacher Association do not deal with the income-expense works and processes of the schools.

Keywords: TEFBIS, accountability, education expenses

* A short form of this study was presented at the 5th International Education Supervision Congress in Kahramanmaraş province on the 20th June- 22nd June 2013

** Prof. Dr., Ankara University Educational Administration and Policy Department, Ankara

*** Res. Asst., Ankara University Educational Administration and Policy Department, Ankara